

«Menzilde» zenan bolmak

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözlər

написано kitapcy | 23 январь, 2025

"Menzilde" zenan bolmak MENZIL'DE KADIN OLMAK

Doğan Kitap'tan çıkan **"Menzil-Bir tarikatın iki yüzü"** kitabımda Menzil'e gelen kadınlardan, onlara uygulanan ritüelleri de dinlemiştim. Tarikat mensuplarının "Tövbe makamı" olarak adlandırdıkları Adıyaman'ın Kahta İlçesi'ne bağlı Menzil köyünde erkeklere ve kadınlara özel ayrı ritüeller var.

Kadınları sadece kadınlara ait olan bir bölümde tarikat şeyhi tarafından görevlendirilmiş olan "kadın vekiller" kabul ediyor. Kadınlarda tövbe alma işlemi ise tövbe almak isteyen kişilere bazı cümleler tekrar ettirilerek gerçekleşiyor. Şeyh, bazı günler kadınların bulunduğu camiye de gidiyor. Orada tövbe almak isteyenler için bir kadın görevli tarafından ip atılıyor. Tövbe almak isteyen sağ eliyle ipi tutuyor. Bu işlem yapılırken, şeyh kadınları görmüyor. Sadece sesini duyuyor ve toplu olarak şeyhin sözleri tekrarlanıyor.

■ GECE RÜYALAMASI

Ben de gittiğimde "Tövbe almanın" nasıl olduğunu görmek, yaşamak istemiştim. İpi attılar. Onu sağ elinizle tutuyorsunuz. Sol elimle bu anı fotoğraflamak isterken görevliye yakalandım. Yani fotoğraf çekemedim. Ama, birlikte gittiğim Sefa Kılıç, uzaktan da olsa o fotoğrafı çekti. Hem öyle bir fotoğrafski "Menzil" kitabımın kapağında yer aldı.

Tövbe alınmasının ardından belirtilen sekiz şart adabı başlıyor. Bittikten sonra yatakhane, sağ elini sağ yanağına koyarak sağ tarafa dönük uyuması ve hiç kimseyle konuşmaması öğütleniyor. Çünkü bu ritüelle birlikte kişinin o gece ruhsal yolculuğuyla alakalı uyarıcı bir rüya göreceği belirtiliyor. Buna inanmayan kadınların bile yüzde 90'ı o gece rüya gördüklerini söylüyor.

■ MENZİL'DEN BİR ANI

Menzilci Başhekim Yardımcısı Ali Edizer konusu gündeme gelince, okuyucumuz Dilek Hanım, Menzille ilgili bir anısını aktardı. İşte, “Menzil’de kadın olmak” ve yaşananlardan bir kesit:

“Yıllar önce üniversiteden mezun olduktan sonra teyzem Adıyaman’a gidecekmış diye duymuştum. Annemde belki biraz daha usturuplu birisi olurum diye beni de teyzemle Adıyaman’a gönderdi. Bir gün süren otobüs yolculuğunda otobüs perde ile ikiye bölünmüştü. Erkekler önde kadınlar arkada. Şeyhin olduğu yere gittiğimde ilk önce kapıda ki arabalar dikkatimi çekmişti. Her yerden, her ülkeden ve şehirden araç plakası görmek mümkündü.

Kadınların olduğu alana gittik ve önce bana göre görevli, onlara göre ‘gönüllü talebe’ diye adlandırdıkları bir kızcağız bize sadece battaniye verdi. Cami tabanı gibi olan yerlerden boşluk bulduğun yere geçiyorsun. İçerisi tıpkı cami gibi, boş. Ne bir koltuk ne bir masa var. Çoluk çocuk herkes boş bulunduğu yere battaniyesini seriyordu. Ertesi gün sabah erkenden şeyhi görebileceğimiz alana gittik. Sabah namazı için evinden çıkıp 10 metre kadar yürüyüp namazını kılmak için geçeceği yolda onu görebilmek için kadınlar hep birlikte oturup bekliyorlardı. Adeta şok olmuştum sonrasından daha fazla şok olacağımı bilmeden..

■ ŞEYHİN, ARTAN YEMEĞİ

Şeyh kapıda görününce tüm kadınlar kafasını öne eğip hep birlikte dua etmeye başladılar. Bu dua dediğim de tabii ki bir şey istemek şeklinde. Ev, araba, kısmet vs. Sanki yüzüne baksalar taşa dönecekler gibi şeyhe bakamıyordu. Yaklaşık bir dakikalık yürüyüşünden sonra kapıdan içeri girince, kadınlarda sabah namazını kılabilmek için alandan ayrılıyor. Teyzeme, ‘Neden bu adamdan istiyorsun bir şeyleri Allah’tan istesene’ dedim. Bana, ‘O peygamber soyundan geldi’ dedi. (Bu arada teyzem de kızının kısmeti açılsın diye gitti, kızı da hâlâ bekar.)

Daha sonra kendi kafeteryalarında yemek yedik. Sonra yine ilginç bir şey oldu. Kadınlardan biri, tepsinin içerisinde şeyhin yiyip, artık bıraktığı tabağı gezdiriyordu. Bütün kadınlar bu artıktan bir parmak alabilmek için yarışlıyordu. Bunun şifa olacağına inanıyorlardı. Dualarla parmaklarını ağızlarına götürüyorlardı.

■ SOĞUK SUYLA

Sonra teyzemle şeyhin evinin kapısına gittik. Tövbe aldirtma duası gibi bir şey yaptılar. Tövbe işlemi bittikten sonra görevlilerin de yardımıyla gusül almaya gittik. Soğuk su ile herkes gusül alıyordu. Suyu soğuk hissedersen günahkar, sıcak hissedersen iyi bir insan olduğuna da inanılıyordu.

Su inanılmaz soğuktu titreyerek gusül aldım. Sonra da istihare namazı kılıp kimseyle konuşmadan yatıyorsunuz. Ertesi gün aynı otobüsle geri döndük.

Şimdi 30 yaşındayım. Oraya merak ettiğim için gitmiştim. Zihniyetim o zaman da aynıydı. Tarikatlar gerçekten olmaması gereken şeyler. Çok kolay herkesi etkiliyorlar.”

“Menzil” kitabım için, “Bitmeyen çorba”nın, uyuşturucunun, içkinin nasıl bıraktırıldığının sırrını da bizzat Şeyh Seyda Saki Erol’dan dinlemiştim.

30 kilometrelik kumaş ve maske hikayesi

Salgın, insanlığa yeni şeyler öğretti. Maske de günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası oldu. Oysa, biz maskeyi hastanelerde doktorlarda, hemşire ve diğer sağlık görevlilerinde görüyorduk. Merak ediyorsunuz, acaba bu maske, doktorların ameliyatta giydikleri önlükler nasıl geldi? Maske takılmasına, ameliyat önlükleri giyilmesine kimin öncülük ettiğini merak ederken Aysun Öner’in Kilit Yayınları’ndan çıkan **“Bir Cumhuriyet Aydını: Prof. Dr. Hüsnü A.Göksel”** kitabı geldi.

Hüsnü Göksel, ABD’de bulunduğu dönemde Türkiye’ye tıp adına neler götüreceğini düşünüyordu. Ameliyat öncesi hazırlık işlemleri de bunlardan biridir. O zamana kadar Türkiye’deki hastanelerde doktorun bir gömlek giyip kolları sıvaması,

hastanın bir örtüyle örtülmesi, aletlerin bir yerde kaynatılması, sonra başka bir hastada kullanılmak üzere bir solüsyona konulması hazırlık için yeterli sayılan işlemlerdi. Ameliyat sırasında hocanın sigara içmesi, o gidince asistanların da içmeleri yadırganan bir durum değildi. Ameliyathane, tel takılmış bir pencereden havalandırılıyordu.

■ “ANKARA’YA GİDİYORUZ”[/b

Amerika’da ise çarşıftan giyime, her şey sterilildi. Tüm giysiler ve ayakkabılar değiştiriliyor, galoşlar giyiliyor. Hemşirelerle iletişimi çok iyi olan Hüsnü Göksel bunların nasıl hazırlandığını öğrenmek ister. Her şeyi öğrenir. Ameliyata hazırlık bölümünün başhemşiresine gider sonra. Eskimiş, atılacak olanlardan; maske, üst giyim, hasta giysisi ve yatak örtüsü alır. Bunları paket edip evine götürür ve karısına “Selma hazırlan, Ankara’ya dönüyoruz!” der. Hemen de gelirler.

Amerika’dan gelirken ameliyathanede hekimlerin ve hastaların giyeceği giysilerin, kullanılacak örtülerin örneklerini alıp getirmişti ama bunun uygulamasına nasıl geçilecekti? O günkü konumu ve ilişkileri nedeniyle üniversitede, Sağlık Bakanlığı’nda ve Sosyal Sigortalar Kurumu’nda sözü geçer bir durumdaydı. Ameliyathane “dekorasyonu ve aksesuarlarıyla” ilgili düşüncesini bu kurumların yönetimlerinde olanlara kabul ettirdi, sözler aldı. Fakat nereden bulunacaktı o kadar kumaş, bulunsa da nerede diktirilecekti?

Bu konuyu, geçmişe dayalı dostluğu bulunan Prof. Dr. Yüksel Bozer’e açtı. Bozer “Bizim Yağmur bu işi halleder” dedi. Yağmur Bey, Yüksel Bozer’in yeğeniydi. Sümerbank Genel Müdür Yardımcısı’ydı. Birlikte Sümerbank’a gittiler. “Bize şu kumaştan, şu renkten lazım” dediler. “Kaç metre?” diye sorunca Hüsnü Bey “30 kilometre” dedi. Yağmur Bey, “Yanlış mı duydum” dercesine baktı. Sonra konuyu açtılar. Yağmur Bey “Bütün fabrikayı durdurup bunu yaptıracağım” dedi. Gerçekten de Sümerbank fabrikalarından birinde günlerce, haftalarca bu yeşil pamuklu kumaşlar dokundu. Parası nereden çıkacaktı henüz

bu bile belli değildi.

Kumaşlar hazırlanıp depoya konunca Hüsnü Bey kalkıp Yardımsevenler'e gitti. Ayrıntılarıyla anlatınca herkesin yardım edeceği görüşündeydi. Öyle de olur. Yardımsevenler Derneği'nin atölyelerinde bunlar dikilir. En büyük zorluk ise maskelerin hazırlanması aşamasında ortaya çıktı. Bizde ameliyatlarda maske yerine o dönemde tülbent gibi bir şey takılıyordu. Hüsnü Bey'in getirdiği maskeyi sökerler; içinden bir filtre çıkar. Pazen gibi bir kumaştandır. Haydi şimdi pazen ara! Nereden bulunur? Çarşı pazar dolaşırlar. Giderler en sonunda Ulus-Çıkırıkçılar Yokuşu'na. Orada bulunan tüm pazen toplarını satın alırlar.

■ [b]0 GÜN, BUGÜN

Yıl 1961, Bülent Ecevit Çalışma Bakanı'dır. Hüsnü Bey ona da gider. Heyecanla konuyu açar ama bakanlığın Sağlık Müdürü "Biz daha iyisini biliriz!" havasındadır. Bu yüzden oradan eli boş dönecektir. Ancak Sağlık Bakanlığı'nda müsteşar olan Prof. Dr. Nusret Fişek bu konuda Hüsnü Bey'in arkasında durmuş, bu giysileri ve örtüleri, Türkiye'nin bütün hastanelerine göndermek üzere almıştır...

Erzurum'da Tıp Fakültesi açılacağı zaman hazırlık yapmak, eksiklikleri belirlemek üzere bir asistan gönderilir. Orada depoları açtırdığında bu ameliyat giysilerini ve takımları gördüğü zaman sevinç gözyaşları döktüğünü dönüşünde anlatacaktır. Artık devlet hastanelerinin yanında tüm üniversite hastanelerine de ulaşmıştır bu hizmet. İşte o gün bu gündür Türkiye'deki bütün hastanelerde bu yeşil ameliyat giysileri, maskeler ve takımlar kullanılıyor.

■ Yeni çıkan kitaplar

TRT Programcısı ve sunucu Cem Kırçak, babası Bülent Ecevit döneminin CHP Gençlik Kolları Başkanı Dr. Çağlar Kırçak'ın yaşam yolculuğuna "Her Şey Çok Farklı Olabilirdi" adını verdiği KeKeMe'nin yayımladığı kitabıyla çıkıyor. Kırçak, yalnız babasını anlatmıyor, 27 Mayıs 1960 darbesinin perde

arkasına da ışık tutuyor. Hem büyük hayallerle başlayan başarılı bir hayatı sorguluyor, hem de Türkiye’de gençlerin bitmeyecek devrim hayallerini yansıtıyor.

Saygı ÖZTÜRK.

«SÖZCÜ» gazetesı, 09.10.2020 Publisistika